

POSTĘPOWANIE PO ZAWODOWEJ EKSPOZYCJI NA MATERIAŁ POTENCJALNIE ZAKAŹNY (HIV/HBV/HCV)

Opracowała na podstawie Rekomendacji PTNAIDS 2011: lek. med. Weronika Rymer
Konsultacja merytoryczna: dr hab. n. med. Brygida Knysz – prezes PTNAIDS oraz lek. med. Beata Zawada – Gł. Specjalista ds. programu leczenia ARV w Krajowym Centrum ds. AIDS

EKSPOZYCJA ZAWODOWA – narażenie na materiał potencjalnie zakaźny w związku z wykonywaną pracą. Do zakażenia HIV, HBV, HCV może dojść poprzez: naruszenie ciągłości skóry zanieczyszczonym narzędziem, zachłapanie materiałem potencjalnie zakaźnym błony śluzowej lub uszkodzonej skóry.

POSTĘPOWANIE POEKSPOZYCYJNE – działania stosowane w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia HIV i HBV oraz monitorowanie przez okres 6 miesięcy po ekspozycji, w kierunku wczesnego rozpoznania zakażenia HIV/HBV/HCV.

PROFILAKTYKA ZAKAŻENIA HIV POLEGA NA stosowaniu przez 28 dni leków ARV (antyretrowirusowych). Schematy podstawowe:

- TDF/FTC (tenofovir/emtricitabine*) + LPV/r (lopinawir/ritonavir*) lub
- AZT/3TC (zidovudine/lamivudine*) + LPV/r (lopinawir/ritonavir*) lub
- 3TC (lamivudine*) + TDF (tenofovir*) + LPV/r (lopinawir/ritonavir*).

PROFILAKTYKĘ NALEŻY ROZPOCZĄĆ JAK NAJSZYBCIEJ, NAJLEPIEJ W CIĄGU 48 GODZIN, NIE PÓŹNIEJ NIŻ 72 GODZINY OD EKSPOZYCJI.

PROFILAKTYKA ZAKAŻENIA HBV POLEGA NA podaniu szczepionki i swoistej immunoglobuliny osobom wrażliwym na zakażenie.

NIE MA PROFILAKTYKI ZAKAŻENIA HCV, jednak wczesne wykrycie zakażenia pozwala na skuteczne leczenie.

EKSPONOWANY – osoba, która uległa ekspozycji.

ŹRÓDŁO EKSPOZYCJI – osoba, na której krew lub inne wydzieliny jest narażony eksponowany.

MATERIAŁ POTENCJALNIE ZAKAŹNY – wydzieliny, w których znajduje się ilość wirusa wystarczająca do zakażenia.

MATERIAŁEM ZAKAŹNYM JEST: krew, płyn mózgowo-rdzeniowy, opłucnowy, maziowy, osierdziowy, otrzewnowy, owodniowy, inne wydzieliny i wydaliny zanieczyszczone krwią.

MATERIAŁEM NIEZAKAŹNYM JEST: mocz, kał, tży, pot, ślina, wymiociny, płwocina (o ile nie są zanieczyszczone w sposób widoczny krwią).

USZKODZENIE SKÓRY

- nie wyciskać
- nie tamować krwi
- przemyć ranę pod bieżącą wodą
- ranę można umyć wodą z mydłem

Jak najszybciej po ekspozycji przyjąć **1 tabl. leku ZIDOVDINE* (dawka 250mg) lub 1 tabl. leku złożonego* (150mg LAMIVUDINE+ 300mg ZIDOVDINE)** – o ile jest w zakładzie pracy.

* Leki antyretrowirusowe dostępne w Polsce na dzień 31.10.2011, stosowane w profilaktyce poekspozycyjnej zakażenia HIV:

1. Lek złożony z lamivudine 150mg/zidovudine 300mg – trzy leki: Combivir tabl. (podmiot odpowiedzialny firma GSK), Lazivir (podmiot odpowiedzialny – Celon Pharma), Lamivudine/Zidovudine Teva tabl. 150mg/300mg (podmiot odpowiedzialny firma TEVA)
2. Lek złożony: tenofovir 245mg/emtricitabine 200mg – lek Truvada tabl. po 245mg/200mg (podmiot odpowiedzialny firma Gilead)
3. Lek tenofovir 245mg – lek Viread tabl. po 245mg (podmiot odpowiedzialny firma Gilead)
4. Lek lamivudine 150mg – dwa leki: EpiVir tabl. po 150mg (podmiot odpowiedzialny, firma GSK) i Lamivudine Teva Pharma B.V tabl. po 150mg (podmiot odpowiedzialny firma TEVA)
5. Lek złożony: lopinawir 200mg/ritonavir 50mg – lek Kaletra w tabl. 200mg/50mg (podmiot odpowiedzialny firma Abbott).

Zgłosić fakt przełożonemu, odnotować zdarzenie w dokumentacji zgodnie z procedurami obowiązującymi w zakładzie pracy.

JEŚLI ŹRÓDŁO EKSPOZYCJI JEST ZNANE:

- Przeprowadzić źródło lub zabezpieczyć krew do badań serologicznych (5 ml na skrzep). W przypadku pracowników zakładów opieki zdrowotnej badania można wykonać w zakładzie pracy o ile nie opóźni to postępowania poekspozycyjnego, tj. wyniki powinny być dostępne w ciągu kilku godzin [HBsAg, anty-HCV, badania w kierunku zakażenia HIV powinny być wykonane testem IV generacji (oznaczenie przeciwciał i antygeny p24)].
- Źródło musi wyrazić zgodę na badania. Wyjątek stanowią sytuacje, w których źródło jest nieprzytomne. W przypadku, gdy źródło jest nieletnie, poniżej 16 r.ż. zgodę na badanie wydają opiekunowie prawni; pomiędzy 16 a 18 r.ż. zgodę na badanie wydają opiekunowie prawni oraz sam nieletni (świadoma zgoda obu stron).
- Cenne są informacje na temat źródła (zwłaszcza dotyczące ryzykownych zachowań w okresie ostatnich 3 miesięcy), przekazane w zalakowanej kopercie przez lekarza prowadzącego/dyżurnego z zachowaniem tajemnicy lekarskiej. Informacje powinny być zebrane zgodnie z zasadami sztuki, z zachowaniem warunków intymności w czasie wywiadu.

Zgłosić się jak najszybciej (najlepiej w ciągu 48 godzin) do ośrodka specjalistycznego celem oceny wskazań do profilaktyki zakażenia HIV i HBV oraz jej wdrożenia – o ile procedury danego zakładu pracy nie przewidują inaczej.

Badania, które należy wykonać u osoby eksponowanej:
anty-HCV, anty-HIV, anty-HBc, HBsAg, anty-HBs (jeśli była w przeszłości szczepiona)

Do czasu zakończenia postępowania poekspozycyjnego należy unikać sytuacji, w których mogłoby dojść do zakażenia osób trzecich. Kobiety nie powinny w tym czasie zachodzić w ciążę ani karmić piersią.

**KAŻDA EKSPOZYCJA NIESIE RYZYKO POTENCJALNEGO ZAKAŻENIA!
NIE BAGATELIZUJ EKSPOZYCJI NA MATERIAŁ POTENCJALNIE ZAKAŹNY!
STOSUJ ZASADY BEZPIECZNEJ PRACY!**

www.aids.gov.pl
Telefon Zaufania HIV/AIDS:
801 888 448* (22) 692 82 26
*płatne za pierwszą minutę połączenia

ul. Samsonowska 1
02-829 Warszawa

**NAJBLIŻSZY OŚRODEK REALIZUJĄCY
PROGRAM PROFILAKTYKI POEKSPOZYCYJNEJ HIV**

Adres:

Telefon:

Opracowano na podstawie:

1. Rekomendacje PTN AIDS 2011; ISBN 978-83-925140-4-6; 2. J. Bartlett, J. Gallant, P. Pham Medical Management of HIV Infection 2009-2010; ISBN 9780-9840943-0-1; 3. CDC: Updated U.S. Public Health Service Guidelines for the Management of Occupational Exposures to HBV, HCV and HIV and Recommendations for Postexposure Prophylaxis. MMWR Recommendations and Reports. 2001, Tom 50, R11, strony 1-42.; 4. CDC: Updated U.S. Public Health Service guidelines for the management of occupational exposures to HIV and recommendations for Postexposure Prophylaxis. MMWR. 2005, Tom 54, RR-9; 5. EACS: Guidelines, Version 5-4, 04.2011

Egzemplarz bezpłatny sfinansowany przez Krajowe Centrum ds. AIDS ze środków Ministerstwa Zdrowia